

Говор на комеморативном скупу посвећеном професору др Мирославу Бенишеку

Дипломирао сам 1986. године на Групи за хидроенергетику са дипломским радом под насловом "Прорачун струјања у спроводном апарату Капланових турбина". Ментор овог рада био је професор др Мирослав Бенишек. У комисији за одбрану били су, осим професора Мирослава Бенишека, професор др Светислав Чантрак и тада асистент Цветко Црнојевић.

Докторску дисертацију, под насловом "Теоријска и експериментална истраживања турбулентних вихорних струјања", одбранио сам јула 2003. године. У комисији за одбрану били су: ментор професор др Светислав Чантрак, професор др Велимир Симоновић, академик САНУ професор др Владан Ђорђевић, академик ЦАНУ професор др Петар Вукославчевић, и професор др Мирослав Бенишек.

Овај докторски рад представља природни наставак истраживања код нас и још један резултат домаће школе турбулентних вихорних струјања. Професор др Зоран Протић је зачетник идеје о истраживању ове врсте струјања. Професор Мирослав Бенишек се међу првима бавио самосталним истраживањем вихорних струјања код нас.

Као резултат мојих почетних истраживачких корака на овој теми, на основу корисних дискусија са професором Чантраком као и са професором Бенишеком, настало је неколико заједничких радова.

Експериментална истраживања вихорних струјања, у оквиру моје дисертације, изведена су на постојећој инсталацији у Лабораторији за хидрауличне машине и механику флуида. Ову инсталацију је осмислио и изградио професор Мирослав Бенишек у оквиру своје магистарске тезе и докторске дисертације. Професор Бенишек се радовао што ћу радити докторску дисертацију из области вихорних струјања, којима се он бавио већи део свог научног живота. Био је задовољан што може да ми помогне око експеримената, уступајући ми лабораторијски простор и инсталацију коју је он осмислио и реализовао.

Обављајући експерименте у магистарској тези и докторској дисертацији тада асистент Бенишек је користио класичне сонде. У оквиру моје дисертације мерења турбулентног брзинског поља у вихорном струјању вршена су у истој тој цеви. Пошто је том приликом коришћена сонда са загрејаним влакном морала је постојећа инсталација да се унеколико измјени.

Овде се није радило о обичној измјени, неком допунском елементу или слично. Наиме, морало се исећи овелико парче једне цјевне деонице да би у цјев могла да уђе сонда са држачем сонде. Није му било пријатно када сам му то саопштио, јер је за ту инсталацију био емотивно везан.

Више се не сећам како и колико сам морао да га убеђујем у неопходност сечења. Мислим да је превагнула моја велика енергија коју сам улагао у читав експеримент.

Током вишедневног, а често и ноћног рада, на тој инсталацији сретао сам се са професором Бенишеком. Сваки пут ме је бодрио, давао савете и хвалио ме. Има једна константа која је важила тада, пре а и касније. Било је то међусобно безрезевно поштовање.

Ово поштовање је почело у времену када сам на Групи за хидроенергетику слушао његова надахнута предавања о турбинама. Одмах сам могао да уочим чињеницу да за сваку лекцију има потпору у механици флуида, која је теоријска основа за турбомашине. Да је велики зналац теоријских основа механике флуида видео сам и касније током мог рада на Факултету. Ово су ми потврдили и старији професори са којима сам разговарао. Они који су га знали, сигурно ће се са мном сложити да је био редак пример професора, који је поред изванредног знања из турбомашина, особито турбина, имао и одлична знања из механике флуида. То се осећало и у разговору са њим о било ком стручном и научном проблему из ових научних области. Било је задовољство слушати га јер је сваком том проблему прилазио свеобухватно, сваки пут показујући велико знање, а уз то и педагошки дар.

Слободно могу рећи, био је велемајстор да, користећи своја велика теоријска и практична знања, решава разнолике стручне проблеме. Ових дана решавам један проблем код система за наводњавање боровница на засаду мог зета Милоша Пешића и његовог оца Звонка. Пријатељ Звонко је пуковник у пензији и он хоће да му одмах за столом срачунам неке протоке у веома сложеном систему за наводњавање. Начелно сам му давао одговоре објашњавајући да прво морам себи јасно да поставим задатак.

Тражећи излаз из ове помало стресне ситуације, на памет ми је пао професор Бенишек. Да је он међу нама, отишао бих код њега са пријатељем Звонком и све би било решено. Наиме, као прво, професор Бенишек би могао да понуди брзо приближно решење. Поред овога, сигуран сам, он би предложио неколико варијанти за превазилажење проблема. Још увек се нисам сјетио ко би сада могао бити одговарајућа замјена за професора Бенишека.

Након комеморативног скупа посвећеном професору Милошу Павловићу, професор Зоран Стокић ми је рекао да сви ми имамо нека специфична знања па тако и професор Павловић. *Има нас мало у овој малој земљи*, рекао ми је. *Одласком таквих људи ми сви много губимо*. Ове рјечи могу сада да поновим и подцртам. Наиме, одласком професора Бенишека, професора великих и ретких знања, ми смо као Факултет а тиме и као Држава много изгубили. Ово нека нам буде опомена. Јер, као што су сваком Кинезу други многобројни Кинези важни, тако и нама још више треба да буде важан сваки малобројни становник ове лјепе Србијице.

Волео је да, код мене у кабинет, дође на кафу. Готово редовно имали бисмо макар по неку стручну или научну тему. Поред овога причао ми је о свом животу, младалачком бављењу гимнастиком и препричавао ми многе анегдоте у вези са њим и његовим колегама. Приликом ових дружења често смо се враћали на тему неправде која је нанета његовом сину Владимиру. То га је болело много. Тешио сам га тиме да је његов син

победио неправду научним радом, доказујући да је бољи астроном од многих других са признатом дипломом.

Често је сам започињао разговор о српском националном питању у СФРЈ. Причао ми је, између осталог, како су се, после Другог светског рата, многе фабрике из Србије преносиле у друге Републике. Наводио је пример *Литостроја*, који је тако настао на једној ледини у Словенији. Причао је то са жаром највећег српског националисте. Слободно могу рећи да је волео Србе више од нас самих.

Професор Бенишек је урадио веома много за опремање Лабораторије за хидрауличне машине и системе. Према његовом казивању, он је, велики део свог рада за привреду, наплаћивао кроз прављење инсталација у Лабораторији. По мом виђењу, две његове највеће задужбине у Лабораторији јесу инсталација за еталонирање мерила протока воде, као и постројење за моделска испитивања турбина. Ова инсталација и постројење били су јединствени у бившој Југославији. Таквих је мало и на универзитетима у Европи.

Скоро сам био на Међавнику у Дрвенграду. Тамо свака од кратких улица носи име познатих личности. Док сам писао овај говор, пало ми је на памет да бисмо, маштајући као Кустурица, могли пролаз који, кроз Лабораторију за хидрауличне машине и системе, повезује стару и нову зграду Факултета, назвати управо именом професора Бенишека.

Био је веома несрећан због разлаза са веома блиским пријатељима. Као да је тражио моју помоћ да посредујем у вези са помирењем. Није ми се дало да му у томе помогнем. Жао ми је због тога, као и зато што сам себи наметнуо много обавеза па нисам налазио времена да га чешће позивам на кафу.

Због свих његових педагошких, стручних и научних квалитета био је заслужио да га више пазимо. Нарочито што је био веома емотиван и дечачки наиван.

Испричаћу један случај који говори о његовој доброту и дечачкој наивности. Пре десетак година мени се обратила једна девојка са идејом да експериментално потврдим могућност коришћења млаза постојећег аеротунела у сврхе еталонирања Питових и других сонди за мерење брзине ваздуха. Ја сам осмислио експеримент до детаља, ангажовао сараднике и прибавио опрему. На крају сам дефинисао и цену. Након дужег периода чекања њеног одговора, сазнао сам да је са истим овим захтевом била код професора Бенишека. Професор је сео за сто, узео папир и оловку и све јој детаљно објаснио, скицирајући поступак. Дотична дама је, више него задовољна, отишла од професора, обратила се неким приученим стручњацима, набавила сонде и измерила равномерност брзинског поља у млазу аеротунела. Сумњам да је брзинско поље ваљано измерено. Можда је посреди само продаја папира. Но поуздано знам да професор Бенишек за своје детаљно објашњење како решити проблем није тражио, а нити добио, ни један динар. Не знам да ли је можда добио бар неко лјепо вино...

Једно је сигурно, красила га је и дечачка радозналост. Она га је водила путевима струке и науке. На овим путевима дружио се са себи сличнима, професорима, Светиславом Чантраком, Радом Јанковим, Миролубом Аџићем и Ђорђем Козићем.

Драго ми је што сам и ја на овим путевима покаткад био његов сапутник.

Млађима је могао бити узор како и колико треба бити посвећен раду.

Сви ми, који смо код њега слушали предавања о турбинама, знамо да је на тим предавањима веома често спомињао његовог професора Ива Вушковића, који га је уводио у тајне турбина. Био је препун хвале о професору Вушковићу, причајући нам и поучне анегдоте у којима је професор Вушковић главни лик. И данас се сећам једне анегдоте, која је показивала Вушковићеву посвећеност турбинама. Професор Вушковић тако шета са супругом поред неке речнице па каже, *овде имамо толико и толико киловата...*

Ово поштовање према свом стручном и научном оцу, које је професор Бенишек показивао инспирисало ме је да ја, на почетку предавања из предмета Транспорт флуида и чврстих материјала цевима, споменем професоре, који су се код нас бавили овом стручном и научном области почев од Ива Вушковића, Мана Шашића па до Предрага Марјановића. Разумљиво, док сам то причао у глави ми је био и професор Бенишек.

На крају ћу испричати још једну анегдоту, која недвосмислено говори у прилог онеме да је био дечачки добар и веома искрен.

Несрећним случајем ја сам прије осамнаест година завршио у *Лазу*. Срећом у несрећи све се завршило добро. Након изласка сретнем ја професора Бенишека. Тада ми он исприча теорију о прстену на коме се може приказати скала нивоа интелигенције. Наиме, када кренете од једне почетне тачке на којој је блистави ум, идући по прстену дођете опет скоро у исту тачку, тачније у тачку која је блиска почетној. У тој крајњој тачки је лудило. Професор Бенишек је дубоко вјеровао у ову теорију и хтео је да ме ободри, јер он мисли да мој мозак није у крајњој него, у њој блиској, почетној тачки.

На комеморативном скупу посвећеном професору Цветку Црнојевићу, ја сам држао главни говор уз пригодну презентацију. Професор Бенишек, који је присуствовао скупу, био је веома задовољан како је све то изгледало. Након скупа пришао ми је и рекао, пола у шали, а пола у зблији, да би волео да му ја говорим на његовој комеморацији. Ево, Бог је удесио да се то и догоди.

Ја вјерујем да нас његова душа сада гледа. Имао сам то у виду док сам припремао овај кратки говор. Надам се да је задовољан овим што сам говорио. Наравно, о професору Бенишеку имао бих много више да кажем. Добар део тога су већ рекли професори Милош Недељковић и Ђорђе Чантрак.

Још једном хвала му за сву позитивну енергију коју ми је пружао као један из галерије ликова мог битисања на Факултету.

Вјечнаја памјат!

У Београду, 17. 10. 2024.